

**STATUTY
I SYNODU
DIECEZJI PELPLIŃSKIEJ**

**STATUTY
I SYNODU
DIECEZJI PELPLIŃSKIEJ**

2001

ROZDZIAŁ II PASTORALNA DZIAŁALNOŚĆ KOŚCIOŁA

I. POSŁUGA NAUCZANIA

1. Przepowiadanie słowa Bożego

115. Do przepowiadania słowa Bożego uprawnieni są biskupi, prezbiterzy i diakoni, natomiast wierni świeccy, zgodnie z kan. 766 KPK, mogą być dopuszczeni do jego przepowiadania przed lub po celebracji liturgicznej za zgodą biskupa diecezjalnego.

116. Przepowiadanie słowa Bożego stanowi integralną część liturgii Mszy św., dlatego nie wolno jej opuszczać w niedziele, uroczystości i święta, także zniesione. To samo dotyczy sprawowania sakramentów św. oraz obrzędów pogrzebowych.

117. § 1. Zaleca się głoszenie żywego słowa Bożego, a nie odczytywanie gotowego tekstu.

§ 2. Jest bardzo wskazane, aby krótkie homilie były głoszone podczas codziennych Mszy św., zwłaszcza w okresie Adwentu i Wielkiego Postu.

§ 3. Obowiązek głoszenia homilii spoczywa zwłaszcza na głównym celebransie; głosicielem słowa Bożego może być też któryś z koncelebransów.

§ 4. W głoszeniu słowa Bożego należy oprzeć się głównie na czytaniach mszalnych, tekstach liturgicznych, wskazaniach aktualnego programu homiletycznego, a także na nauczaniu Urzędu Nauczycielskiego Kościoła.

§ 5. Do głoszenia słowa Bożego należy się zawsze starannie przygotowywać korzystając również z różnych pomocy homiletycznych.

118. Wszystkich kapłanów zachęca się do pisemnego opracowywania konspektów homilii, natomiast kapłani do czasu zdania egzaminu proboszczowskiego, są do tego zobowiązani.

119. Należy ściśle przestrzegać czasowej równowagi pomiędzy liturgią słowa a liturgią eucharystyczną. Stół słowa nie może przesłonić stołu liturgii Ofiary.

120. Jedną z form przepowiadania słowa Bożego są rekolekcje i misje. Najlepszym czasem ich przeprowadzania we wspólnotach parafialnych

jest czas Adwentu, Wielkiego Postu oraz czas poprzedzający odpust parafialny. Wyboru głoszących rekolekcje bądź misje, należy dokonywać ze szczególną starannością.

121. § 1. Zgodnie z kan. 769 KPK, przepowiadanie słowa Bożego powinno być dostosowane do poziomu intelektualnego słuchaczy, z uwzględnieniem potrzeb miejsca i czasu.

§ 2. Ponieważ adresatami słowa Bożego są również osoby obojętne religijnie i niewierzący, dlatego w jego głoszeniu unikać należy wszelkich przejawów agresji, braku kultury i bezpośredniego zaangażowania w treści polityczne.

122. Ogłoszenia duszpasterskie należy podawać wiernym po modlitwie pokonunijnej, nigdy zaś bezpośrednio po Ewangelii. Ogłoszenia powinny być zwięzłe i krótkie.

2. Katechizacja

123. Kościół, który od Chrystusa otrzymał posłannictwo głoszenia Ewangelii, ma prawo do prowadzenia religijnego wychowania (por. kan. 794 KPK). W jego realizacji jest niezależny od jakiegokolwiek władzy. Ta niezależność rozciąga się na przedmiot posłannictwa wychowawczego i odpowiednie do niego środki (Pius XI, *Divini illius Magistri*).

124. Papież Jan Paweł II przypomina, że katecheza stanowiła zawsze dla Kościoła święty obowiązek i trwałe, niezbywalne prawo, a każdy ochrzczony na zasadzie samego chrztu ma niezaprzeczone prawo otrzymać od Kościoła naukę i wychowanie, które umożliwia mu dojście do życia prawdziwie chrześcijańskiego.

125. Dyrektorium Ogólne o Katechizacji stwierdza: „Katecheza jest w swej istocie aktem eklezjalnym. Prawdziwym podmiotem jest Kościół, który kontynuując posłanie Jezusa Nauczyciela i ożywiony przez Ducha Świętego, został posłany, by być nauczycielem wiary”. Kościół celebryje, przeżywa i przekazuje w katechezie Ewangelię tym wszystkim, którzy zdecydowali się pójść za Jezusem Chrystusem, a szczególnie dzieciom i młodzieży szkolnej (*Dyrektorium ogólne o katechizacji* 78).

126. Obecność katechezy jako jednego z przedmiotów w szkole powoduje, że podlega ona pewnego rodzaju rygorom szkolnym analogicznie do innych przedmiotów, a jednocześnie musi zachować swój wyjątkowy charakter: świadomość obcowania z Chrystusem, radość poznawania Dobrej Nowiny, dawanie świadectwa miłości chrześcijańskiej i inne miary oceniania.

a) Organizacja katechizacji w diecezji

127. Przepowiadaniu Dobrej Nowiny przewodzi biskup diecezjalny, który jest zwiastunem i autentycznym nauczycielem wiary. Powołuje Wydział Katechetyczny Kurii Diecezjalnej, który wspiera biskupa w kierowaniu całą działalnością katechetyczną w diecezji.

128. Wydział Katechetyczny troszczy się o to, aby katechizacja w przedszkolach i szkołach odbywała się regularnie i zgodnie z przyjętym w diecezji programem nauczania religijnego. Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych (właściwych dla danego poziomu nauczania) lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmieniony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego.

129. Zadaniem Wydziału Katechetycznego jest troska o formację permanentną katechetów. Celowi temu mają służyć rejonowe spotkania katechetów w tzw. Ośrodkach Doksztalcania Katechetycznego. W spotkaniach formacyjnych, odbywanych przede wszystkim na początku roku szkolnego, zobowiązani są uczestniczyć wszyscy świeccy nauczyciele religii, siostry i bracia zakonnicy. W programie każdego spotkania powinno się znaleźć nabożeństwo z konferencją ascetyczną oraz wykład z zakresu aktualnej problematyki katechetycznej z dyskusją katechetów. W spotkaniach formacyjnych zawsze uczestniczy ks. biskup wikariusz generalny. Ponadto wizytatorzy dekanalni w ciągu każdego roku szkolnego organizują konferencję metodyczną dla katechetów swojego dekanatu. Istotą konferencji jest lekcja pokazowa z omówieniem. Nieuczestniczenie w spotkaniach organizowanych przez diecezję jest połączone z zagrożeniem cofnięcia skierowania. Katecheci świeccy przynajmniej raz na dwa lata są zobowiązani do uczestnictwa w rekolekcjach organizowanych przez diecezjalnego bądź krajowego duszpasterza nauczycieli i wychowawców.

130. Wydział Katechetyczny gromadzi dokumentację dotyczącą katechizacji, uczestniczy w spotkaniach organizowanych przez Komisję Episkopatu ds. Wychowania Katolickiego oraz zadba, aby katecheci mieli możliwość łatwego zaopatrzenia się w podręczniki i inne pomoce katechetyczne.

131. Biskup diecezjalny ustanawia wizytatorów diecezjalnych i dekanalnych. Wizytator diecezjalny jest kierownikiem Ośrodka Doksztalcania Katechetycznego oraz wizytatorem i koordynatorem nauczania religii we wszystkich szkołach w ramach danej delegatury biskupiej. Wizytatorem diecezjalnym dla wszystkich szkół na terenie diecezji jest każdorazowy dyrektor Wydziału Katechetycznego. Wizytator dekanalny hospituje ka-

techetów w szkołach swojego dekanatu. Każdy katecheta powinien być hospitowany przynajmniej raz w roku. Sprawozdania z tych wizytacji są przechowywane w Wydziale Katechetycznym i powinny być wykorzystane przy ocenie pracy katechety w szkole i parafii.

132. Wizytacje są wyrazem troski biskupa diecezjalnego o poziom i owoce misji katechetycznej Kościoła diecezjalnego. Podobnie jak w trybie nauki szkolnej, także w katechizacji są one nieodzownym sposobem i środkiem poprawnego funkcjonowania jednej z najważniejszych powinności duszpasterskich. Wizytacje mają na celu udoskonalenie i wsparcie wysiłku katechizujących. Udzielenie pomocy w utrzymaniu i podniesieniu poziomu nauczania religii.

b) Organizacja katechizacji w parafii

133. § 1. Ksiądz proboszcz jest odpowiedzialny za zorganizowanie i właściwe funkcjonowanie katechezy we wszystkich przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych wszelkiego typu na terenie swojej parafii.

§ 2. Wskazania dotyczące prowadzenia zajęć katechetycznych przed uroczystą Komunią św. i sakramentem bierzmowania zawiera Instrukcja o przygotowaniu dzieci do I Komunii św. i Instrukcja o przygotowaniu do bierzmowania (aneks nr 26).

134. Księża proboszczowie kierując do biskupa diecezjalnego pisemny wniosek o misję kanoniczną i skierowanie danej osoby do nauczania w szkole, muszą mieć poczucie pełnej odpowiedzialności za jej postawę religijną i moralną oraz kwalifikacje teologiczno-pedagogiczne udokumentowane odpowiednimi dyplomami. Katecheta, który pracuje w kilku placówkach oświatowych, powinien do każdej z nich, posiadać odrębne skierowanie.

135. Nauczyciele religii posiadający skierowanie od biskupa diecezjalnego do danej szkoły są zatrudniani zgodnie z kartą nauczyciela, podlegają przepisom organizacyjnym szkoły (dyrekcji i władzom oświatowym) oraz muszą działać w duchu wskazań Kościoła (od Niego bowiem otrzymali misję nauczania) i respektować wymagania duszpasterza parafii.

136. Wszyscy księża zatrudnieni w duszpasterstwie (proboszczowie i wikariusze) powinni uczyć w szkole. Dotyczy to również proboszczów, którzy budują kościoły oraz kapłanów zakonnych posiadających jurysdykcję w diecezji pelplińskiej. Zwolnienie z tego obowiązku mogą uzyskać księża, którzy ukończyli 55 rok życia oraz ci, którzy przedstawią biskupowi diecezjalnemu szczególne racje przemawiające za zwolnieniem. Liczba katechez wikariusza powinna być zależna od ilości zajęć duszpasterskich.

137. Jeżeli ksiądz proboszcz na terenie swojej parafii nie jest w stanie sam zapewnić pełnego wymiaru godzin lekcji religii w szkołach, to zwraca się w porozumieniu z księdzem dziekanem, o pomoc kapłańską do sąsiednich parafii, zwłaszcza do tych, którzy mają mniej zajęć w szkołach lub mogą być zastąpieni przez osoby świeckie. Kapłani ci są zobowiązani przyjść z pomocą. Wszystkie sprawy sporne w tej dziedzinie rozstrzyga ksiądz dziekan i on podejmuje ostateczną decyzję.

138. Proboszcz troszczy się o przygotowanie wykwalifikowanych nauczycieli religii poprzez kierowanie odpowiednich osób na studia katechetyczne i czuwa nad uzupełnieniem kwalifikacji zawodowych przez tych, którzy tego potrzebują.

139. Proboszcz jest odpowiedzialny za katechizację w parafii, stąd też ma prawo do hospitowania lekcji religii w szkołach znajdujących się na terenie swojej parafii. Zobowiązany jest do udzielenia pomocy katechetom w organizowaniu pracy katechetycznej w szkole na wszystkich jej płaszczyznach.

140. Katecheta odpowiedzialny i gorliwy poświęca najlepsze możliwości serca i umysłu sprawie nauczania religii. Księża i katecheci świeccy przez pierwsze cztery lata pracy w szkole są zobowiązani do przygotowywania pisemnych konspektów lekcji i przedłożenia ich biskupowi podczas wizytacji.

141. Katecheta z racji swojej misji zobowiązany jest do czynnego włączenia się w życie parafii. Przez co rozumie się: pomoc w przygotowaniu oraz czynną obecność na niedzielnej Mszy św. dziecięcej czy młodzieżowej, Mszy św. pierwszopiątkowej, roratnej, a także w nabożeństwach Drogi Krzyżowej, majowym, różańcowym, jasełkach; udział i pomoc w innych formach pracy duszpasterskiej będącej kontynuacją nauki religii w szkole, np. rekolekcje, pielgrzymki itp.; stale aktualny wystrój wnętrza szkolnych sal katechetycznych i gablot szkolnych.

142. Kapłanów diecezjalnych i zakonnych obowiązuje w szkole strój duchowny. Świeccy pracownicy katechezy powinni ubierać się czysto i schludnie, bez przesadnego schlebiana aktualnie panującej modzie.

143. Ksiądz proboszcz omawia problemy wychowawcze i duszpasterskie na wspólnych spotkaniach ze wszystkimi katechetami w parafii zależnie od potrzeb. W większych parafiach spotkania takie powinny odbywać się systematycznie.

144. Bieżące potrzeby duszpasterskie oraz posługa kapłańska często wypadają w godzinach zajęć szkolnych. Stąd muszą być zharmonizowane z wymogami szkoły i planem lekcji religii. Oznacza to ścisłą współpracę z dyrekcją szkoły oraz pomoc w razie potrzeby w zorganizowaniu

zastępstwa. Dlatego księża proboszczowie powinni posiadać u siebie aktualny plan zajęć szkolnych wszystkich katechetów.

145. Katecheci w przypadku pójścia na dłuższe zwolnienie lekarskie, informują o tym fakcie księdza proboszcza. Natomiast wszelkie urlopy wychowawcze, naukowe itp. należy odpowiednio wcześniej z nim uzgodnić, by nauka religii nie doznała uszczerbku. Zajęcia duszpasterskie, np. kolęda, wyjazdy służbowe, rekolekcje kapłańskie, zjazdy koleżeńskie, a zwłaszcza tzw. dzień wolny, nie mogą dezorganizować pracy w szkole.

146. Termin trzydniowych rekolekcji wielkopostnych powinien zostać ustalony z dyrekcją szkoły w czasie przewidzianym w rozporządzeniu MEN. Obecnie co najmniej miesiąc wcześniej. Szczegółowe zasady dotyczące organizacji rekolekcji (w tym opieka nauczycieli nad dziećmi i młodzieżą) są przedmiotem odrębnych ustaleń między organizującymi rekolekcje a dyrekcją szkoły.

147. Odpowiedzialnym za zorganizowanie rekolekcji szkolnych jest proboszcz parafii, na terenie której znajduje się dana placówka oświatowa. Pomocą w przygotowaniu i ich przeprowadzeniu służą wszyscy katechizujący w danej szkole. Winni oni spotkać się wcześniej w celu omówienia tematyki, programu oraz zadań poszczególnych katechetów i rodziców.

148. Szkolne rekolekcje wielkopostne są wielką wartością w programie wychowawczym szkoły. Winny one podejmować różne aspekty wiary, uczyć modlitwy, uczestnictwa w liturgii, odpowiedzialności za Kościół i świat oraz umiejętności znalezienia się w różnych sytuacjach życia, a więc prowadzić do rozwoju dojrzałej osobowości i religijności.

149. W parafii prowadzi się dokumentację z nauczania religii, zwłaszcza w klasie końcowej szkoły podstawowej i wszystkich typów szkół ponadgimnazjalnych. Świadectwo szkolne nie jest bowiem dokumentem, który mógłby przedstawić księdzu proboszczowi zainteresowany w razie pełnienia funkcji ojca chrzestnego, matki chrzestnej itd.

150. Prowadzenie zeszytów z katechezy na wszystkich poziomach nauczania jest obowiązkowe. Zwolnienie zwłaszcza młodzieży z obowiązku ich prowadzenia jest równoznaczne z rezygnacją z funkcji dydaktycznej i wychowawczej, jakie one pełnią na katechezie w szkole i w domu.

151. Nauczanie katechetyczne winno być prowadzone z zastosowaniem wszelkich pomocy dydaktycznych oraz środków społecznego przekazu, które wydają się bardziej skuteczne do tego, by wierni, w sposób dostosowany do ich charakteru, możliwości, wieku oraz warunków życia, mogli głębiej poznać naukę katolicką i lepiej według niej układać życie.

Należy prowadzić kolportaż podręczników katechetycznych dla dzieci i młodzieży oraz książek religijnych dla wszystkich. Należy zatroszczyć się o nabycie odpowiedniej ilości egzemplarzy Pisma Świętego.

152. Od samego początku roku szkolnego należy zwracać uwagę na sprawę frekwencji. W tym celu należy utrzymywać kontakty duszpasterskie z rodzicami, wykorzystywać odpowiednio ambonę, konfesjonał, kolędę, wizyty w biurze parafialnym, korespondencję z rodzicami, a także rozbudzać ducha apostołskiego wśród katechizowanych, aby oni również pozyskiwali dla katechezy swych rówieśników. Okazją w rozwiązywaniu tych problemów będzie udział katechety w wywiadówkach klasowych. O opuszczeniu katechezy, bądź jej całkowitym lekceważeniu katecheci są zobowiązani powiadomić księży proboszczów parafii, do których należą uczniowie. Należy to uczynić szczególnie przed okresem kolędowym.

153. Uczestnictwo nauczycieli w radach pedagogicznych szkoły jest ich prawem i obowiązkiem. Księża swój udział w tych posiedzeniach powinni traktować jako jedną z form posługi duszpasterskiej i ewangelizacyjnej w stosunku do nauczycieli i uczniów, która pozwoli przybliżyć wartości chrześcijańskie do wychowania szkolnego i zaktywizować środowisko szkolne pod względem religijnym i społecznym. Na spotkaniu z gronem pedagogicznym można zasugerować konkretne formy współpracy szkoły i parafii.

154. Katecheza dorosłych powinna być stałym elementem życia wspólnoty parafialnej. Ma być skierowana do wszystkich dorosłych, a zwłaszcza do rodziców, do chrześcijan pełniących ważne i odpowiedzialne role w życiu politycznym i społecznym. Bez ustawicznego bowiem katechizowania dorosłych religijne nauczanie dzieci i młodzieży nie może spełnić swego zadania.

155. Katecheza dorosłych powinna mieć charakter stały i systematyczny. Celem tej katechezy może być: reewangelizacja przybierająca formę wtórnego katechumenatu, pogłębienie i rozwinięcie wiedzy religijnej i przygotowanie dorosłych do apostołstwa i ewangelizacji.

156. Synod nakazuje otoczyć szczególną miłością i opieką katechetyczną dzieci i młodzież specjalnej troski. W istniejących na terenie parafii szkołach specjalnych i ośrodkach szkolno-wychowawczych należy prowadzić katechezę w wymiarze dostosowanym do możliwości tej kategorii katechizowanych. Dla dzieci specjalnej troski są zatwierdzone odpowiednie programy. Katecheta dostosowuje program do możliwości rozwoju dziecka i potrzeb jego formacji religijnej. Uroczystości, takie jak I Komunia święta czy bierzmowanie dzieci i młodzieży specjalnej

troski należy organizować razem ze wszystkimi w parafii (wychowanie integracyjne).